

AFETLERDE ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ

PROF.DR.OĞUZ ÖZYARAL

AFETLERDE ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ

AFETLERDE ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ:

Prof.Dr.Oğuz ÖZYARAL

Mikrobiyolog, Koruyucu Sağlık Uzmanı, Antalya Belek Üniversitesi, Rektör Yardımcısı

Afetlerde çevre sağlığı hizmetleri, afetzedelerin sağlığını korumak ve salgın hastalıkları önlemek için kritik öneme sahiptir. Afetlerde çevre sağlığı hizmetleri, toplum sağlığını korumak için kritik bir rol oynar. Temiz suya erişim, hijyen koşullarının sağlanması ve atık yönetimi gibi hizmetler, hastalık riskini azaltarak afetin etkilerini en aza indirir ve iyileşme sürecini hızlandırır.

Afetlerde çevre sağlığı hizmetleri, toplumun sağlıklı yaşam koşullarını koruyabilmesi için hayati önem taşır; afet öncesi ve sonrası hazırlıkların eksiksiz yapılması, bulaşıcı hastalıkların önlenmesini sağlayarak toplumun kriz anlarında daha dirençli olmasına ve iyileşme sürecinin hızlanmasına katkıda bulunur.

Bu hizmetlerin kapsamı ve öncelikleri, afetin türüne ve etkilediği bölgenin özelliklerine göre değişebilir, ancak genellikle aşağıdaki alanlar üzerinde durulması gerekir:

1. Temiz Su ve Sanitasyon

❖ **Temiz Su Temini:**

Afet sonrası temiz su kaynaklarının sağlanması ve kontamine olmuş su kaynaklarının güvenli hale getirilmesi.

❖ **Hijyen:**

Afetzedelerin hijyen ihtiyaçlarını karşılayacak altyapının sağlanması. El yıkama tesisleri, duşlar ve tuvaletler gibi.

❖ **Atık Yönetimi:**

Çöp ve tıbbi atıkların güvenli ve etkili bir şekilde toplanması, taşınması ve bertaraf edilmesi.

2. Gıda Güvenliği

❖ **Gıda Temini ve Dağıtımı:**

Güvenli gıda kaynaklarının temini ve dağıtımının sağlanması.

❖ **Gıda Hijyeni:**

Gıda hazırlama ve saklama koşullarının hijyenik olmasının sağlanması.

3. Barınma ve Konaklama

❖ **Geçici Barınma:**

Güvenli ve hijyenik geçici barınma alanlarının oluşturulması.

❖ **Vektör Kontrolü:**

Barınma alanlarında sivrisinek, fare gibi hastalık taşıyıcı vektörlerle mücadele.

4. Sağlık Hizmetleri ve Eğitim

❖ **Temel Sağlık Hizmetleri:**

Afet bölgesinde temel sağlık hizmetlerinin sunulması ve sağlık personelinin görevlendirilmesi.

❖ **Halk Eğitimi:**

Afetzedelerin hijyen, su güvenliği ve hastalıklardan korunma konularında bilgilendirilmesi ve eğitilmesi.

5. Psikososyal Destek

- ❖ **Psikolojik Destek:**
Afet sonrası stres ve travma yaşayan bireylere psikolojik destek sağlanması.
- ❖ **Toplum Dayanışması:**
Toplumun afet sonrası toparlanmasına ve dayanışmasına yönelik çalışmalar.

6. Enfeksiyon Hastalıklarının Kontrolü

- ❖ **Salgın Önleme:**
Potansiyel salgın hastalıkların erken tespiti ve önlenmesi için aktif izleme ve hızlı müdahale.
- ❖ **Aşılama:**
Gerektiğinde afet sonrası toplulukların belirli hastalıklara karşı aşılınması.

7. Çevresel Sağlık İzleme

- ❖ **Hava ve Su Kalitesi İzleme:**
Afet sonrası hava ve su kalitesinin düzenli olarak izlenmesi.
- ❖ **Toprak ve Çevre Kirliliği:**
Kimyasal, biyolojik ve fiziksel kirlilik kaynaklarının belirlenmesi ve önlenmesi.

8. İletişim ve Koordinasyon

- ❖ **Koordinasyon Merkezleri:**
Afet yönetiminde farklı kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak için merkezlerin oluşturulması.
- ❖ **Bilgi Paylaşımı:**
Sağlık ve çevre sağlığı ile ilgili bilgilerin hızlı ve etkili bir şekilde paylaşılması.
Güncel durum raporları ve öneriler.

9. Atık Su ve Kanalizasyon Yönetimi

- ❖ **Atık Su Arıtımı:**
Geçici yerleşim yerlerinde atık suların güvenli bir şekilde arıtılması ve bertaraf edilmesi.
- ❖ **Kanalizasyon Sistemleri:**
Kanalizasyon sistemlerinin onarılması veya geçici çözümler sunulması.

10. Risk Değerlendirmesi ve Planlama

- ❖ **Önceden Planlama:**
Afetlere hazırlık için çevre sağlığı hizmetleri açısından risk değerlendirmelerinin yapılması ve planların oluşturulması.
- ❖ **Afet Simülasyonları:**
Afet öncesi hazırlık amacıyla tatbikatlar ve simülasyonların gerçekleştirilmesi.

11. Uzun Vadeli Rehabilitasyon ve Yeniden İnşa

- ❖ **Çevresel Rehabilitasyon:**
Afet sonrası doğal kaynakların ve çevrenin rehabilitasyonu için projelerin geliştirilmesi.
- ❖ **Sürdürülebilir Yapılaşma:**
Yeniden inşa sürecinde çevre dostu ve sürdürülebilir yapı tekniklerinin kullanılması.

12. Toplum Katılımı

- ❖ **Toplumun Güçlendirilmesi:**
Afet yönetiminde toplulukların aktif katılımının sağlanması. Topluluk temelli afet risk azaltma programları.
- ❖ **Eğitim ve Farkındalık:**
Toplumun afet öncesi, sırası ve sonrasında nasıl davranması gerektiği konusunda eğitim programları.

13. Teknoloji Kullanımı

- ❖ **Erken Uyarı Sistemleri:**
Afetleri önceden tespit edebilecek erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi ve kullanılması.
- ❖ **Veri Yönetimi:**
Afet sırasında ve sonrasında toplanan verilerin analiz edilerek çevre sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi.

14. Ekolojik ve İklimsel Faktörler

- ❖ **İklim Değişikliği:**
İklim değişikliğinin afetlerin sıklığı ve şiddeti üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak planlama yapılması.
- ❖ **Biyoçeşitlilik:**
Afetlerin biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerini değerlendirme ve koruma stratejileri geliştirme.

15. Finansman ve Kaynak Yönetimi

- ❖ **Kaynak Temini:**
Çevre sağlığı hizmetlerinin sürdürülebilirliği için gerekli mali kaynakların sağlanması.
- ❖ **Etkili Kaynak Kullanımı:**
Sağlanan kaynakların en verimli şekilde kullanılması için stratejiler geliştirilmesi.

16. Hukuki ve Düzenleyici Çerçeve

- ❖ **Yasal Düzenlemeler:**
Çevre sağlığı hizmetleri ile ilgili yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulanmasının sağlanması.
- ❖ **Standartlar ve Normlar:**
Hizmetlerin belirli standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi için kılavuzlar ve normlar oluşturulması.

17. Uluslararası Yardım ve İş Birliği

- ❖ **Uluslararası Destek:**
Afetlerde uluslararası kuruluşlardan ve diğer ülkelerden yardım sağlanması.
- ❖ **İş Birliği ve Bilgi Paylaşımı:**
Uluslararası iş birlikleri ve bilgi paylaşımı yoluyla çevre sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesi.

Bu alanlarda yapılacak çalışmalar, afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerinde çevre sağlığının korunması ve iyileştirilmesi için hayati önem taşır.

Her bir adım, afet sonrası toplumların daha dirençli hale gelmesine ve gelecekteki afetlere karşı daha hazırlıklı olmasına katkıda bulunur.

AFET SONRASI ACIL BARINMA HIZMETLERİ

Afet sonrası acil barınma, afetzedelerin güvenli, sağlıklı ve geçici bir şekilde barınmalarını sağlamak için yapılan müdahaleleri kapsar.

Bu müdahaleler, afetten etkilenen bireylerin fiziksel ve psikolojik iyilik hallerini korumak için kritik öneme sahiptir.

Afet sonrası acil barınma hizmetlerinin başlıca unsurları:

1. Geçici Barınma Alanlarının Belirlenmesi

- **Yer Seçimi:**

Güvenli, erişilebilir ve uygun altyapıya sahip alanların belirlenmesi. Sel, heyelan gibi ikinci derecede afet riski taşıyan bölgelerden uzak yerler seçilmelidir.

- **Yerleşim Planlaması:**

Barınma alanlarının düzenli ve organize bir şekilde planlanması, sağlık hizmetlerine, su ve sanitasyon tesislerine kolay erişim sağlanması.

2. Barınma Yapıları ve Tesisleri

- **Çadırlar ve Geçici Yapılar:**

İlk aşamada hızlı bir şekilde kurulabilen çadırlar ve geçici barınma yapıları sağlanması.

Bu yapılar, temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde donatılmalıdır.

- **Konteyner Evler:**

Daha uzun süreli barınma ihtiyacı için konteyner evler veya prefabrik yapılar kullanılabilir.

Bu yapılar, daha dayanıklı ve konforlu bir yaşam alanı sağlar.

3. Temel Hizmetlerin Sağlanması

- **Su ve Sanitasyon:**

Temiz içme suyu temini, geçici tuvaletler ve duş alanları gibi sanitasyon tesislerinin kurulması.

Atık su yönetimi ve hijyenik koşulların sağlanması.

- **Elektrik ve Aydınlatma:**

Barınma alanlarının güvenliği ve yaşam kalitesi için elektrik ve aydınlatma sağlanması.

- **Gıda Temini:**

Düzenli ve güvenli bir şekilde gıda temini ve dağıtımının yapılması.

4. Güvenlik ve Koruma

- **Güvenlik Tedbirleri:**

Barınma alanlarının güvenliğinin sağlanması, hırsızlık ve saldırı gibi tehditlere karşı önlemler alınması.

- **Çocuk ve Kadın Koruma:**

Özellikle çocuklar ve kadınlar için güvenli alanlar oluşturulması, cinsel ve fiziksel şiddete karşı koruma önlemleri.

5. Sağlık Hizmetleri

- **Sağlık Noktaları:**

Barınma alanlarında temel sağlık hizmetlerinin sunulacağı sağlık noktalarının kurulması.

- **Psikososyal Destek:**

Afetzedelerin travma ve stresle başa çıkmalarına yardımcı olacak psikolojik destek hizmetlerinin sunulması.

6. Toplum Destek ve Eğitim

- **Toplum Merkezleri:**

Toplumun bir araya gelebileceği, bilgi ve destek alabileceği merkezlerin oluşturulması.

- **Eğitim ve Bilgilendirme:**

Afetzedelerin hijyen, sağlık ve güvenlik konularında bilgilendirilmesi, afet sonrası hayatlarını sürdürebilmeleri için gerekli eğitimlerin verilmesi.

7. Çevresel Sürdürülebilirlik

- **Çevreye Duyarlı Yapılar:**

Geçici barınma yapılarının çevreye minimum zarar verecek şekilde tasarlanması ve inşa edilmesi.

- **Atık Yönetimi:**

Barınma alanlarında atıkların uygun şekilde toplanması, ayrıştırılması ve bertaraf edilmesi.

8. Uzun Vadeli Barınma Çözümleri

- **Geçiş Süreci:**

Afet sonrası geçici barınma aşamasından kalıcı yerleşimlere geçiş sürecinin planlanması ve yönetilmesi.

- **Kalıcı Konut İnşası:**

Kalıcı konutların inşa edilmesi için uzun vadeli planlar ve projeler geliştirilmesi, afetzedelerin bu süreçlere dahil edilmesi.

Afetlerde çevre sağlığı hizmetleri, toplumun sağlıklı yaşam koşullarını sürdürebilmesi adına kritik bir öneme sahiptir.

Afet öncesinde yapılan planlı hazırlıklar ve altyapı çalışmaları ile afet sonrasında hızlı ve etkili müdahale olanakları sağlanarak bulaşıcı hastalık riskleri en aza indirgenir.

Temiz suya erişim, hijyen koşullarının sağlanması, atıkların güvenli bir şekilde bertaraf edilmesi gibi temel çevre sağlığı hizmetlerinin eksiksiz sunulması, toplumun kriz anlarında daha dirençli olmasını sağlar ve iyileşme sürecinin hızlanmasına büyük katkıda bulunur.

AFETLERDE ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ, TOPLUM SAĞLIĞI VE YAŞAM KALİTESİ İÇİN HAYATİ BİR KALKAN GÖREVİ GÖRÜR; DOĞRU HAZIRLIKLAR, KRİZ ANLARINDA DİRENÇLİ BİR TOPLUM YARATIR.